

# Tänapäeva seakasvatus praktiku pilgu läbi



Euroopa Maaelu Arengu  
Põllumajandusfond:  
Euroopa investeeringud  
maapiirkondadesse

**Mati Tuvi**  
**Saimre Agro Grupp**  
**29.03.2023**

# Saimre Agro Grupp OÜ



**SAIMRE AGRO**  
— GRUPP —

- ▶ Seakasvatus
  - 6 farmi, ca 1500 em + VP + N
- ▶ Piimatootmine
  - 950 lüpsilehma (kuni 1100)
- ▶ Taimekasvatus
  - põllukultuuride kasvatamine ja sööda tootmine veistele 3650 ha

# Saimre SK / Viru Peekon / Ühinenud Seafarmid

- ▶ Saimre Seakasvatuse OÜ (5 farmi)
- ▶ Viru Peekon OÜ (1 farm)
- ▶ Linnamäe Peekon OÜ (1 farm)

**TÜ Ühinenud Seafarmid (7 farmi)**

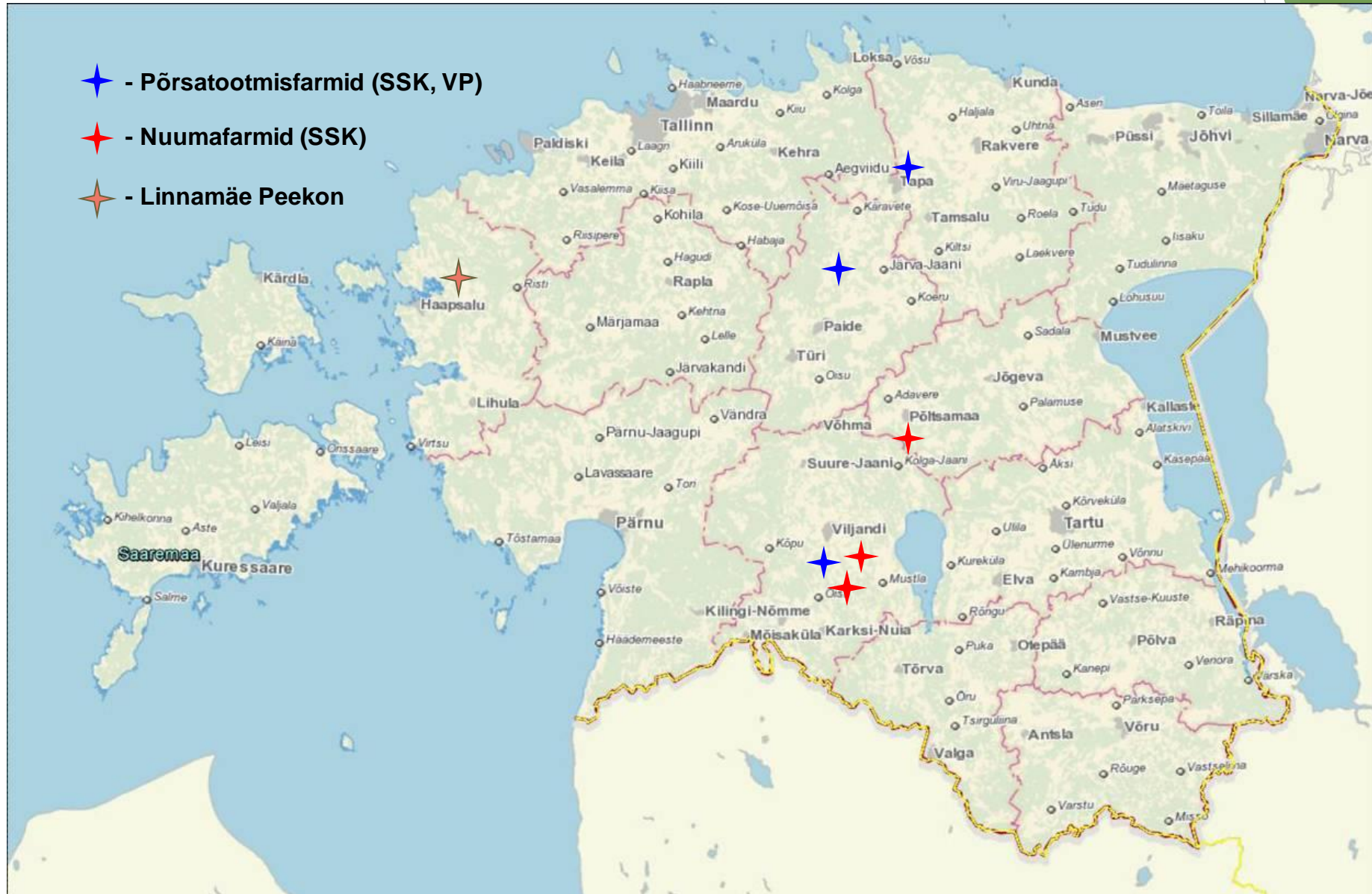
2022 a => 1946 emist - 56 632 nuumikut (29,1 n/em/a)

Eesmärk => 2000 emist - 60 000 nuumikut aastas (30 n/em/a)

Tõumaterjali müük => emikud ja noorkuldid

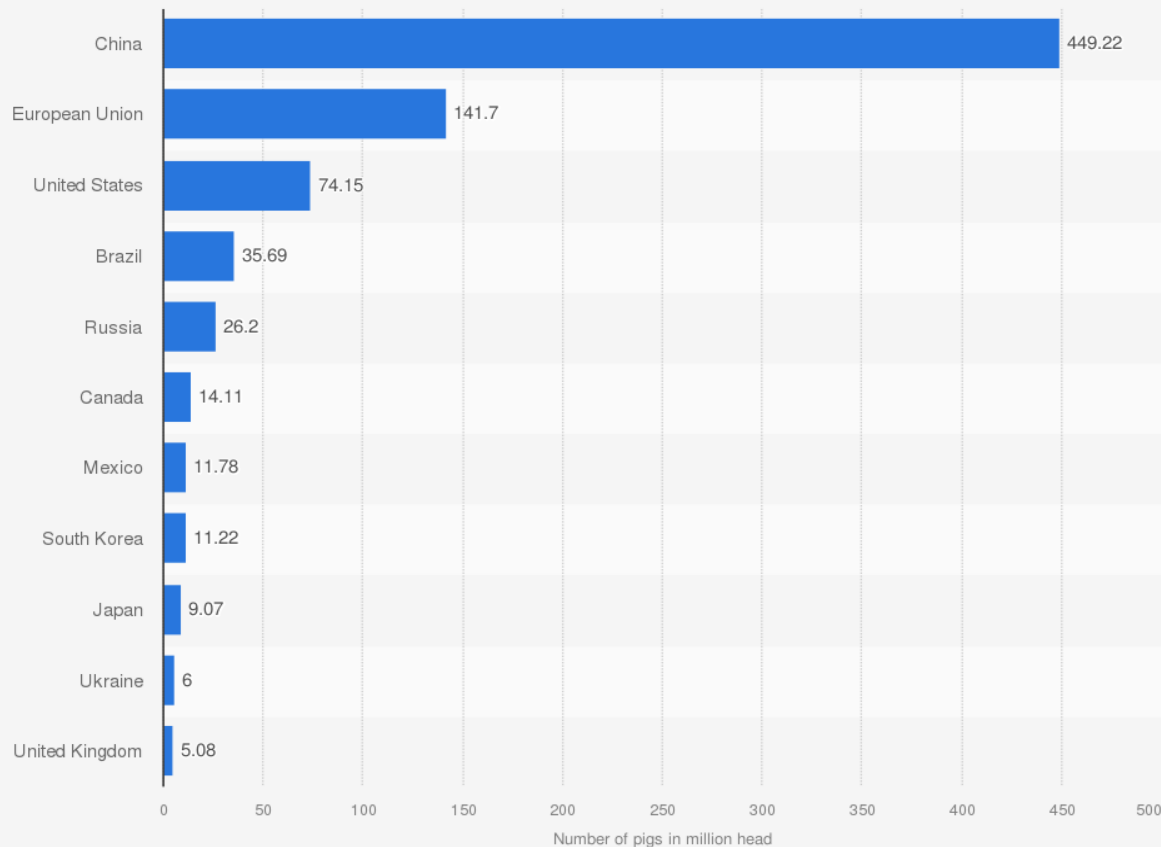
- Yorkshire (Suur Valge) - ca 450 emist
- Landrace (Maatõugu ehk Peekon) - ca 50 emist
- Duroc - ca 40 emist

# SSK-VP-ÜSF farmide asukohad Eestis



# Maailmas oli 2022.a 784 milj siga

Number of pigs worldwide in 2022, by leading country (in million head)\*

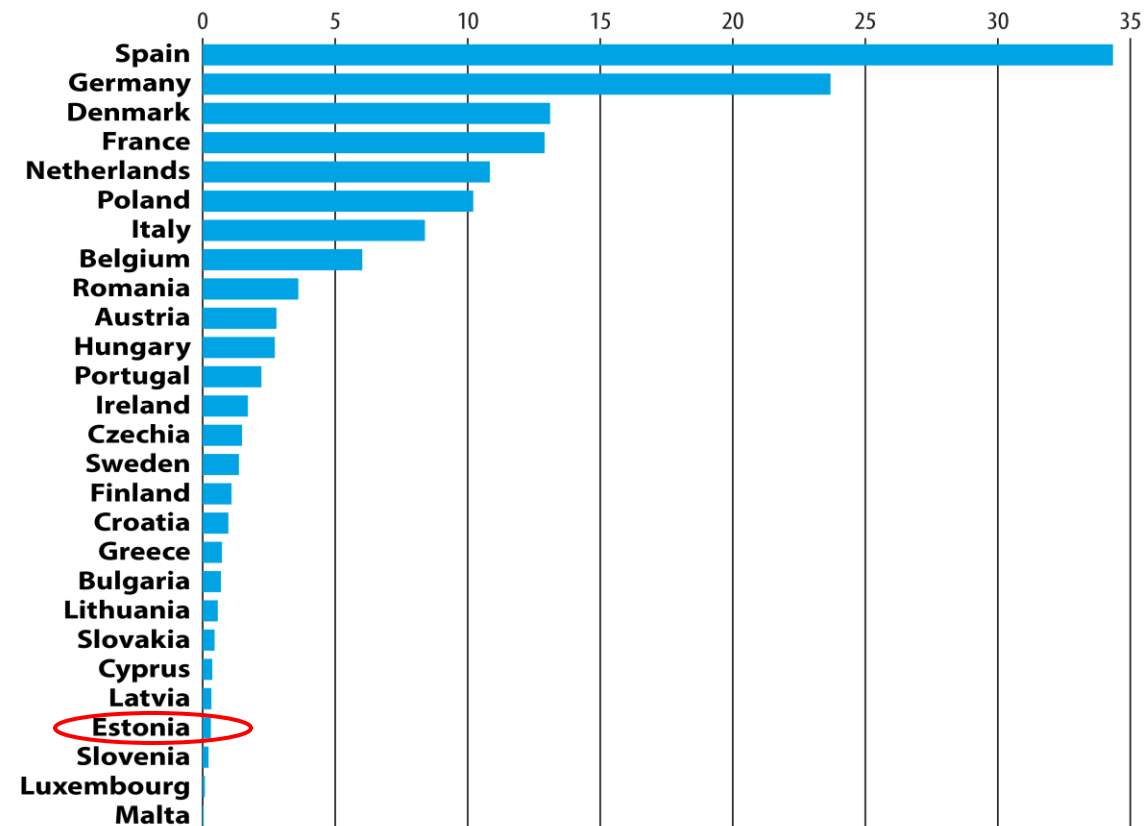


Sources  
US Department of Agriculture; USDA Foreign  
Agricultural Service  
© Statista 2022

Additional Information:  
Worldwide; US Department of Agriculture; USDA Foreign Agricultural Service; April 2022\*\*

## Pig population, 2021

(in millions)



# Seakasvatus Eestis 2021-2023

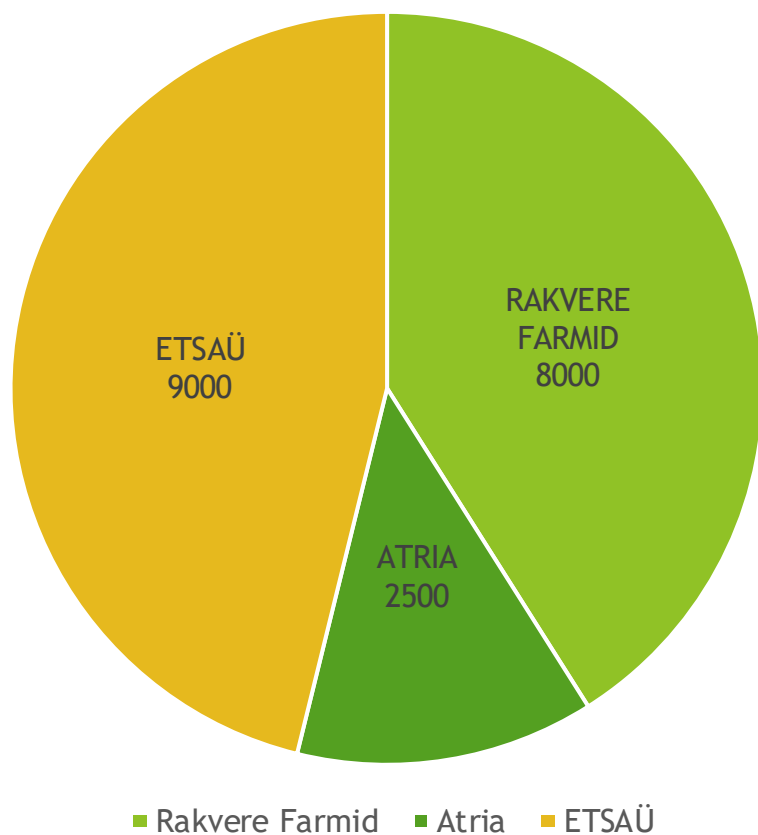
- ▶ 2021.a - ETSAÜ-s 11389 emist
- ▶ 1.03.2023 - ETSAÜ-s 9108 emist (-2281 em, -20%)
- ▶ Kuuldavasti vähendab ka Rakvere Farmid emiste arvu (ca -1000 em, -12%)
- ▶ 2021.a Eestis 316 000 siga
- ▶ 2022.a lõpus Eestis 269 000 siga (-47 000 => -14,9%)

**2023-2024 toodetakse Eestis vähem 70 000 -100 000 nuumsiga aastas**

**Riigi sealihaga omavarustatus oli ca 80%, see väheneb alla 70%**

# Emiste arvu jagunemine Eestis

Emiste arv Eestis 2023



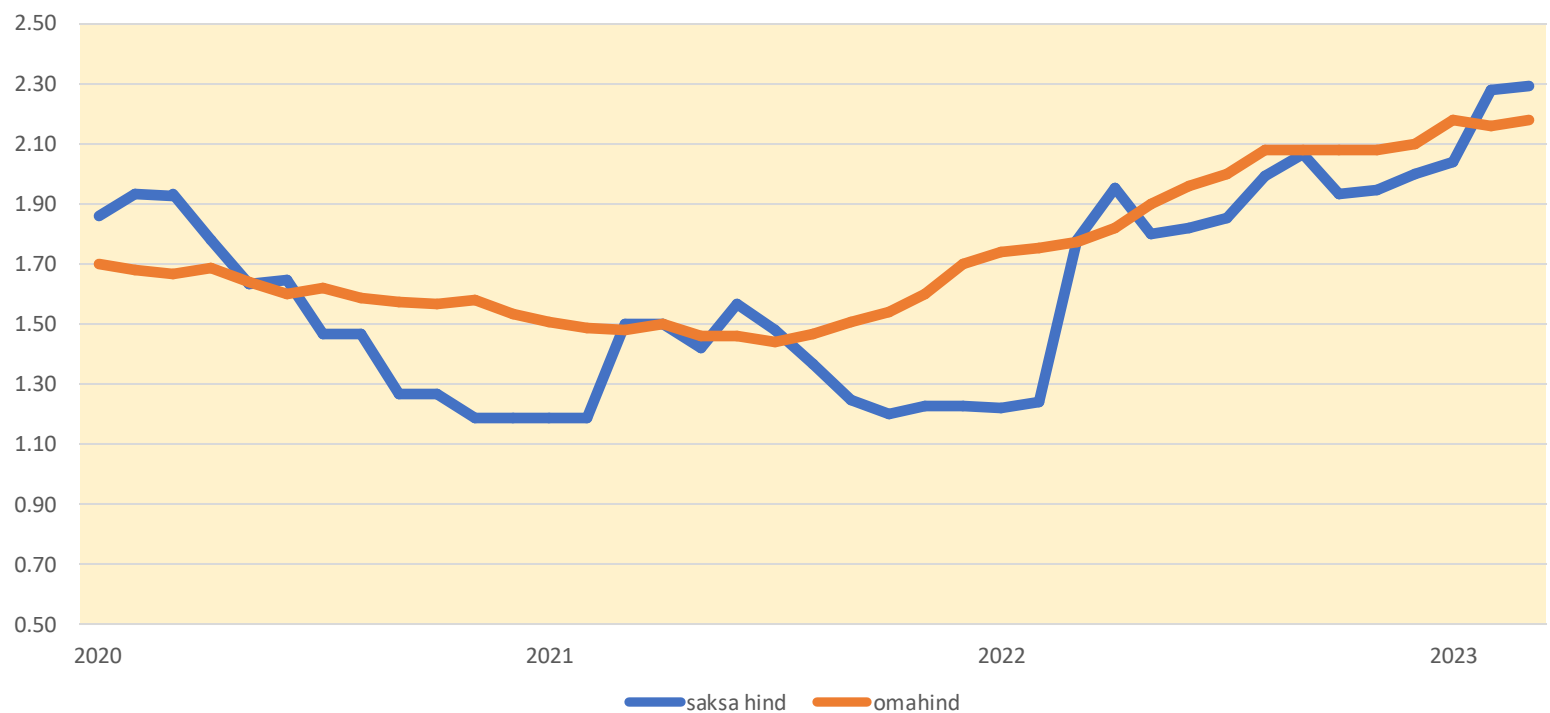
- ▶ Rakvere Farmid - ca 8000 (41%)
- ▶ Atria Farmid - ca 2500 (13%)
- ▶ **ETSAÜ - ca 9000 (46%)**
- ▶ 54% emistest kuulub kahele väliskapitalil suurettevõttele
- ▶ Samad kontsernid omavad ca 70% tapamahust (2 tapamaja)
- ▶ **46% emistest kuulub Eesti kapitalile (alla 30 farmi)**

# Seakasvatus alates 2014

- ▶ Vanasti oli kõik lihtne - kehtis 4a tsükkel:
  - 1 - lõppes eelmine kriis, liha hind tõuseb kiiresti, algab karjade suurendamine
  - 2 - tootmine-nõudlus tasakaalus, hind piisavalt hea
  - 3 - on alanud ületootmine, hind kukub
  - 4 - totaalne ületootmine, hind madal, vähendatakse tootmist
- ▶ Kõik muutus 2014 - Venemaa ründas esimest korda Ukrainat...
  - kehtestati vastastikused sanktsioonid, Vene turg läks kinni
- ▶ SAK Euroopas - Läti 2014, Eesti 2015...
  - algasid SAK piirangud-tzoneerimised - farmide sulgemised, pankrotid
- ▶ SAK Hiinas, Covid 19, SAK Saksamaal, sõda Ukrainas...



# Sealiha „saksa“ hind ja tootmise omahind



- ▶ Aug. 2018 SAK Hiinas
- ▶ Nov. 2019 Covid 19 Hiinas
- ▶ Sept. 2020 SAK Saksamaal
- ▶ Veebr. 2022 sõda Ukrainas

# Tänapäeva seakasvataja vajalikud omadused

## ▶ Seakasvataja

- bioloogiline efektiivsus tootmisprotsessis

## ▶ Börsimaakler

- teravilja ja soja hindade pidev jälgimine ja õigel ajal fikseerimine

## ▶ Ärimees

- hea läbirääkija
- osta odavalt, tooda kuluefektiivselt
- kauple hindasid nii ostudel kui müükidel

**ÜKSIKÜRITAJA ILMA NENDE OMADUSTETA ELLU EI JÄÄ  
ALTERNATIIV - ÜHINEDA JA TEHA SEDA KÕIKE ÜHISELT**

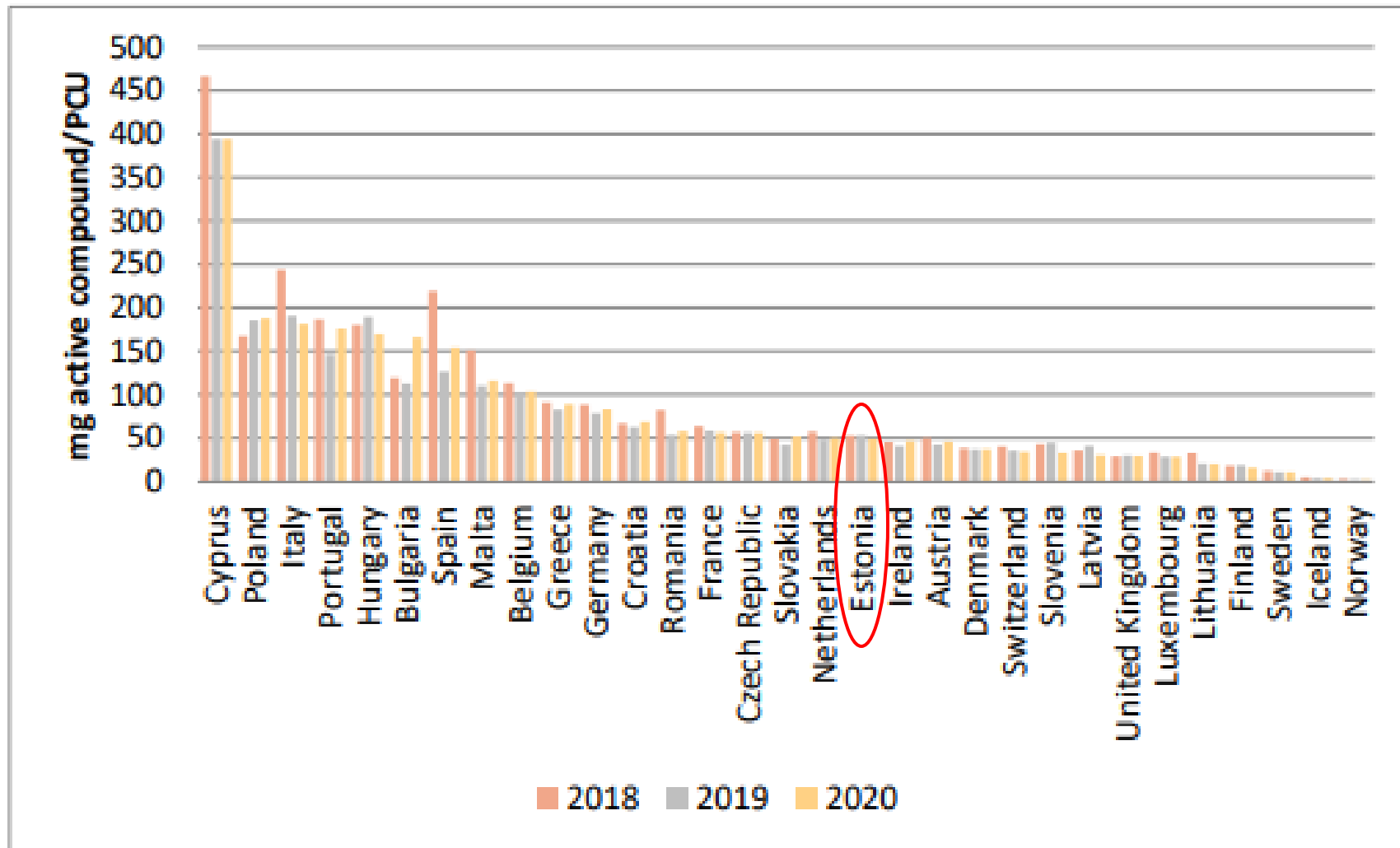
# SWOT analüüs

<b>Strengths (tugevused)</b>	<b>Weaknesses (nõrkused)</b>
<b>Opportunities (võimalused)</b>	<b>Threats (ohud)</b>

# Eesti seakasvatuse tugevad küljed

- ▶ Sealiha kvaliteet on kõrge (= tasemel tõuaretus ja söötmine)
  - Duroc tõu kasutamine tagab maitstva, mahlasa ja toitainete-rikka sealiha
  - SEUROP süsteem tagab ühtlase kvaliteetse rümba (S-52,6%, E-47% - 60tuh rümba baasil 2022)
- ▶ Kõrged bioohutustandardid farmides
  - tarastatus, desovannid transpordile, bioohutuskavad, PTA kontroll 4x/a
- ▶ Suhteliselt terve populatsioon
  - AB kasutus on alla EL keskmise (tabel)
  - meil ei ole PRRS-i ja seda staatust tuleb hoida!!
- ▶ Üldine loomkoormus ja farmide asustustihedus väga hõre (2022 a)
  - Eesti 0,269 milj
  - Taani ca 11,5 milj (NB! 43 korda rohkem!!!)
  - Holland 11,3 milj
- ▶ Enamik farme renoveeritud 2000+ aastatel - suhteliselt heas seisukorras (veel)
  - sigade heaolu on tagatud vastavalt EL kehtivatele heaolunormidele

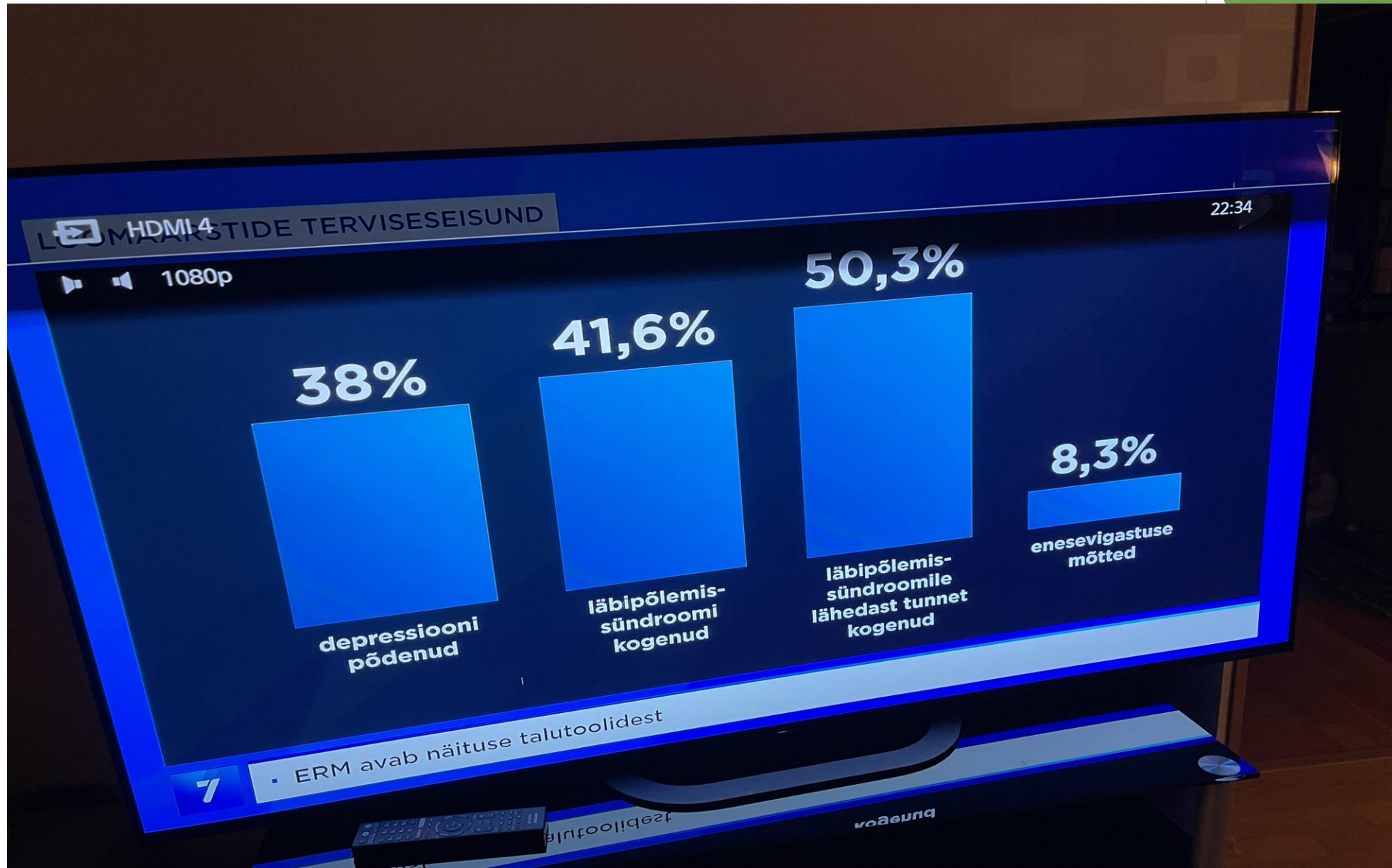
# AB müük toiduks toodetud lihamassi kohta EL-s



# Eesti seakasvatuse nõrgad küljed

- ▶ Seakasvatus ei ole populaarne ega prioriteet Eesti põllumajanduses
- ▶ Puudulik erialane koolitus haridussüsteemis - enamik tänaseid tegijaid on iseõppijad
- ▶ Spetsialistide vananemine, noori on vähe, raske leida töötajaid farmidesse
- ▶ Nõrk veterinaariaalane oskustase farmides, puudulik vet.tugi seakasvatusele
- ▶ Nõrk haiguste diagnostika - puudulik koostöö vet.labori ja teadusega
- ▶ Sõltuvus (väliskapitalil) suurtööstustest-tapamajadest (mõjutab liha hinda)
- ▶ Seakasvatajate omavaheline killustatus, halvad kogemused ühistööst (ELT)
- ▶ Farmide „parim enne“ hakkab varsti läbi saama - uued investeeringud - mis rahadega? Heaoluinvesteeringud? Investeeringutoetused?
- ▶ Mitu aastat järjest kahjumit - motivatsiooni langus, nullinvesteeringud, hea, kui ellu on jäädud...

# Kas on „*Déjà-vu*“ tunne...?



# Eesti seakasvatuse võimalused

- ▶ Ohtlike nakkushaiguste-vaba populatsiooni säilitamine (PRRS, PED, TGE jt)
- ▶ Kodumaine tõuaretus => terve loom => terve populatsioon
- ▶ Tõumaterjali (tõuloomad, kuldisperma) müük teistesse riikidesse
- ▶ Ühistulise tegevuse taassünd - tootjate ühistu(te) loomine - ühised ostud, ühised müügid, ühine lihatööstus
- ▶ Uue veterinaarteenuse süsteemi ülesehitamine - vajalik riigi tugi (tellimus)
- ▶ „Salmonella hirmu“ lõpp suvi 2023 - hakatakse jälle rohkem laboris diagnoosima
- ▶ Seakasvatuse vähenemine Euroopas võimaldab Eestis kohapeal rohkem toota
  - Eesti 0,316 milj (2021) => 0,269 milj (2022) -47 tuhat (-14,9% =>...)
  - Taani ca 13,4 milj (2021) => 11,5 milj (2022) -1,9 milj (-14,2%)
  - Holland 11,5 milj (2021) => 11,3 milj (2022)
  - Saksamaa 26,1 milj (2020) => 21,3 milj (2022) -4,8 milj (-18,4%)
- ▶ Hollandis ja Belgias debatt 25-30% loomakasvatuse vähendamine aastaks 2030
- ▶ Oma riigi ja kodanike varustamine kodumaise kvaliteetse sealihaga 100%
  - 1,3 milj inimest x 0,5 siga => 650 000 nuumikut aastas /25 = 26 000 emist
  - emisekarja suurendamine 19 500 => 26 000 emiseni (+33%)



# Eesti seakasvatuse ohud

- ▶ Sigade Aafrika katk(SAK)
  - oht idast jääb veel pikaks ajaks, osaliselt aitaks 2x tara Eesti-Vene piiril
  - SAK arengud Euroopas (eelkõige Hispaania - suurim sealiha eksportija EL-s)
- ▶ Omavaheline killustatus ja usaldamatus - ei suudeta jätkuvalt kokku leppida
- ▶ Jätkuv sõltuvus suurtööstustest => jätkuv sõltuvus nn Saksa hinnast - me ei saa ise kujundada turuhinda
  - Soomes 75% tapamahust kuulub kahele suurtööstusele => ühistud, omanikud seakasvatajad
- ▶ Mis saab siis, kui üks suur tapamaja Eestis kinni pannakse...?
- ▶ Seakasvatajad vananevad, uut põlvkonda tuleb peale vähe
- ▶ Üha karmistuvad loomade heaolu nõuded EL-s - suured investeeringud, tootmise omahinna tõus (muu maailm kaasa ei lähe - kohalik toit kallineb, eksport väheneb)
- ▶ Loomakaitsjate arvamuspõhine, üldistav ja kohati pahatahtlik kriitika halvustab kogu sektorit

# JÄRELDUSED

- ▶ Eesti seakasvatus peab valima „oma tee(d)“:
  - ühistuline tegevus koos oma lihatööstusega - see tuleb osta, st. keegi peab müüma...
  - ühistuline tegevus koostöös suurtööstustega - ühised ostud (sööt jms) ja müügid (liha)
  - jätkame nagu täna - igaiüks seisab enda eest kuidas oskab
- ▶ Eesti seakasvatus peab suutma ennast tõestada - miks tarbija peaks eelistama kodumaist sealiha?
  - Seakasvatuse kvaliteedikava koostamine ja selle rakendamine tootmises
  - „talust-taldrikule“ kontseptsioon - otsast lõpuni kohalik toode
- ▶ Riik ja tarbijad võiksid muuta oma suhtumist ja eelistusi
  - riik peab oluliseks toidujulgeolekut ja omavarustatust oluliste toiduainetega
  - riik eelistab kodumaist sealiha riigihangetes
  - riik peaks kontrollima nii imporditud liha kui kohapeal toodetud liha proportsionaalsemalt
  - tarbija eelistab kodumaist sealiha sisseoste tehes
- ▶ Me peaksime rohkem eelistama eestimaist kogu tootmisprotsessis
  - kõik välismaine ei ole automaatselt hea - see aeg on ammu möödas
  - sööt - teravili, söödalisandid, tootmine Eestis
  - rohkem hakata tõuaretuses kasutama kohapealset tõumaterjali

**Üks on kindel - seakasvatust vähendada ei ole siin enam kuskile...**

# Tänaused ja eesootavad väljakutsed

- ▶ ZnO asendus peale põrsaste võõrutamist - head lahendust ei ole, suureneb AB kasutus, mis ei ole lahendus
- ▶ AB kasutuse üldine jätkuv vähendamine, osade AB keelustamine - alternatiivid on vaktsiinid, söödalisandid, heaolu
- ▶ APP, Brachyspira, Lawsonia diagnostika, profülaktika ja ravi - ei ole häid lahendusi
- ▶ Sabade lõikamine - terve maailm teeb seda sigade kaitseks (0-2% sabadest on näritud)
- ▶ Ei lõika Šveits, Soome, Rootsi - väiksed farmid ja probleemid kestavad (katsetes kuni 40% sabadest on näritud, suurem AB kasutus eelkõige suuremates farmides)
- ▶ Kõik me oleme seda katsetanud ja tulemus on olnud katastroof (kehtivad heaolunõuded on täidetud)

# Millega peame arvestama edaspidi?

## ▶ Üha karmimad nõuded sigade heaolule EL-s

- Saksamaal pörsaste kastreerimine narkoosis...
- kastr. kohaliku anesteesia ja analgeesiaga - **ok**
- emisepuuride keelustamine 2027 - **osaliselt ok**
- rohkem m2 sea kohta - **ok**
- sabade löikamise keelustamine - **ei ole ok**

## ▶ Haigused jäävad, ravivõimalused vähenevad

- ainult loomade heaolust ei piisa
- AMR on väga oluline, kuid see peaks olema mõistlikult reguleeritud

## ▶ Suured investeeringud heaolule ja rohepöördele. Kes maksab? Kas ja kui palju toetab riik, EL?

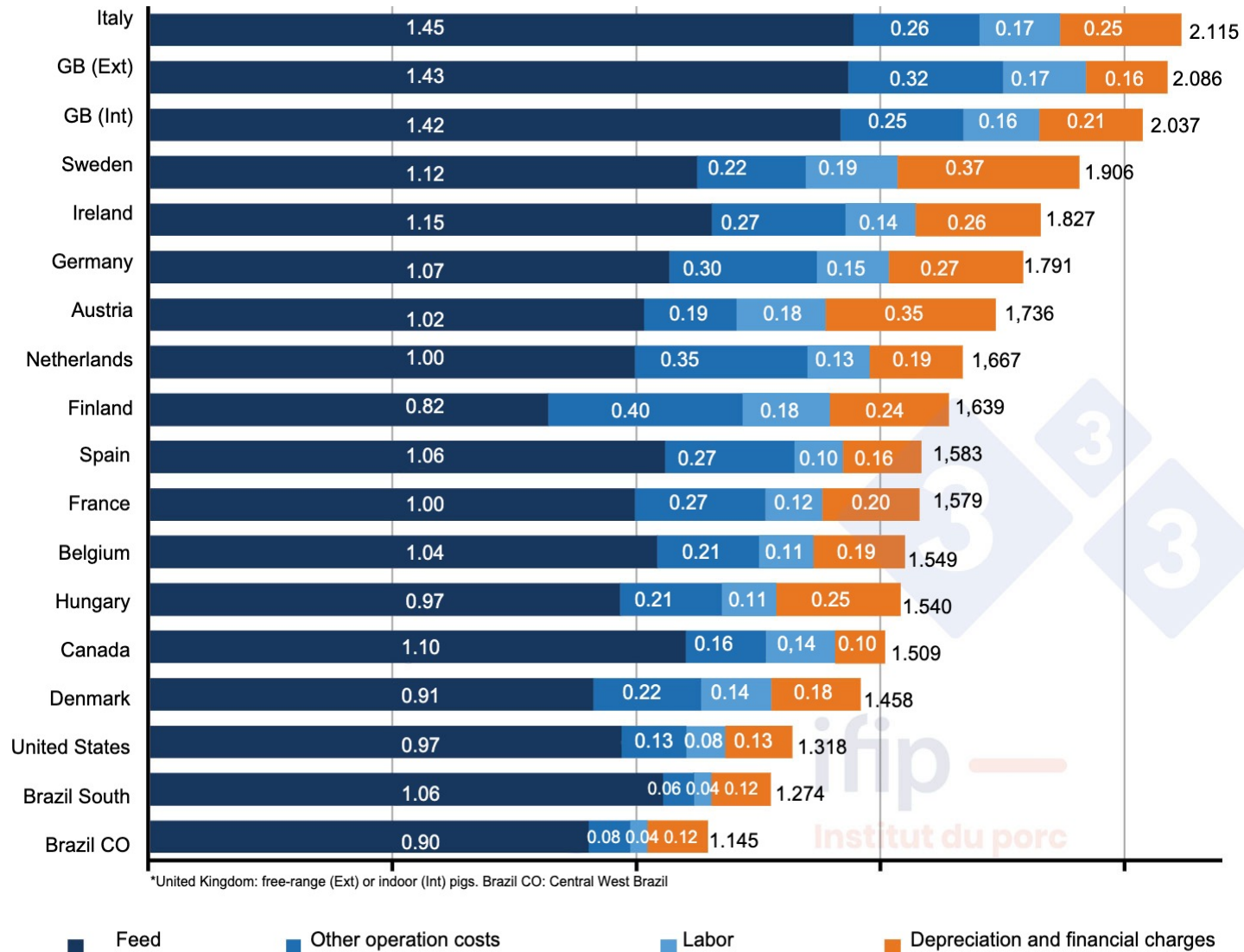


**VÄGA PALJU ON EBAMÄÄRASUST...**

**SEALIHA TOOTMISE OMAHIND TÕUSEB - KA POES JÄÄB HIND KÕRGEKS**

**EL SEAKASVATUS KAOTAB KONKURENTSIVÕIME MAAILMATURUL**

# Sealiha tootmiskulud 2021 (eur/liha kg)



# Midagi, mille üle mõelda... (tõlge FB-st, Belgiast)

- ▶ Farmerid peaks vähendama AB kasutust, aga kui meil endil on kassid või koerad haiged, lähme kohe veterinaari juurde ja anname neile AB
- ▶ Farmerid ei peaks importima sööta või söödatooraineid välismaalt, aga me ise sööme banaane, apelsine, mandariine, avokaadosid jne, mis kõik on imporditud kaugetest riikidest
- ▶ Farmerid saastavad vett pestitsiididega, aga me ise kasutame igapäevaselt seepi, šampooni, peseme puu- ja juurvilju, laseme ravimeid, jääkaineid kraanikausist alla ja ujume klooritatud vees
- ▶ Farmerid peaks kasutama vähem pestitsiide, aga me ise sööme maasikaid ka talvel, sest ei jõua ära oodata, kuni suvehooaeg jälle käes on
- ▶ Farmerid võiks kasutada vähem või üldse mitte pestitsiide ja AB, kui me oleks nõus ostma kõveraid porgandeid, plekkidega õunu jne, aga meie tahame osta odavaid ja ilusaid, sirgeid ning ühesuguse kujugaprodukte...
- ▶ Jah, Farmerid peaks muutma kõike... aga meie ostame poest võõramaist päritolu ja odavaid tooteid. Kedagi ei huvita, kas ja kui palju on nende tootmisel kasutatud pestitsiide või AB. Me lendame lennukitega üle põldude ja külvame kultuurid üle kemikaalidega, siis jõuavad need toidukaubad meile jälle lennukiga või laevaga... aga me oleme „keskkonnateadlikud“

**Mitte ainult Farmerid ei pea muutma kõike, vaid hoopis Tarbija!**

**Alustame iseendast, mitte ärme pea loenguid teistele!**

**Me ei tohiks kunagi unustada, et just Farmerid toodavad meie toidu, terves maailmas!**

**Tervem maailm on igäühe vastutus ja veidi rohkem teadlikkust ei teeks halba!**

Täna tähelepanu eest!

